

Ponton van de Put van Ekeren.

Nazomerduiken in de Put van Ekeren

De vakantie zit erop! Na een uitzonderlijke zomer waarin we graag noord- of zuidwaarts trokken voor een duikje, is het vandaag weer 'business as usual'. Er mag weer gewerkt worden. Voor wie toch nog even de tijd vindt, is er hier kortbij een duikplaats die vandaag met stip genoteerd staat. Vlak aan de ring rond Antwerpen ligt de Put van Ekeren waar je het hele jaar door terecht kunt om te duiken. Tijdens de nazomer wordt deze locatie echter enkele weken extra boeiend en dit nog het meest gedurende een duikje bij valavond! Morgen na het werk bijvoorbeeld!

Domein Muisbroek, beter bekend als de Put van Ekeren... wie deed hier geen doopduik of sleepte hier geen slachtoffer voor zijn proef B3, C3 of D3? Inderdaad, Ekeren is de geschikte plaats om alleen met je buddy-instructeur nog snel even dat éne proefje af te leggen. Tenminste, als er niet te veel moet gesticen worden natuurlijk, want de Put is niet echt diep. Het is hier eveneens perfect om

een groter duikevenement te organiseren dankzij de toegankelijkheid en de ruime parking of gewoon om te spoelen op de terugweg van Holland.

in de Put

In de winter valt hier maar weinig te beleven, al durft de parking dan ook wel eens vol te staan op zondagochtend. De ligging weet je wel. Eens lente komt de put

tot leven door de stijgende watertemperatuur. De mooiste duiken doe je hier echter tijdens de nazomer. Als de dagen al flink beginnen korten is de Put van Ekeren op z'n best.

Bij vertrek van het ponton, kan je rechtuit duiken langs het aflopende bodemprofiel naar de eigenlijke 'put', een donkere en koude sleuf waar je op bepaalde plaatsen

Even uitrusten.

20 meter diepte haalt. Boven de oprijzende randen houden scholen baarzen de wacht. Bij het passeren, wijken ze uiteen om enkele meters verderop weer samen te troepen. Hier is iets op til.

Perca fluviatilis

Een baars (*Perca fluviatilis*) herken je aan zijn vrij hoge lichaam, donkere dwarsstrepen op de rug en oranje zweem op staart en onderste vinnen. Opgepast, aan de voorste rugvin evenals aan de buik- en borstvinnen en scherpe kieuwdeksels kan je je lelijk prikken met irritatie tot gevolg.

Een volwassen baars meet tot 60 centimeter, kan 4,5 kilogram wegen en jaagt solitair. Jonge exemplaren leven en jagen in groepen van dezelfde leeftijd. Grotere soortgenoten die in de buurt zwemmen zijn er niet als begeleiders, maar hebben gewoon honger. Een baars bijt zijn prooi niet, hij zuigt ze op met zijn uitstulpbare bek. De jonge dieren eten vooral insecten en plankton, bij volwassen exemplaren staat er veelal vis op het menu.

Net als snoeken zijn baarzen kannibalen. Ze deinken er niet voor terug om soortgenoten op te eten. In de nazomer vreten ze zich te pletter om de nodige reserves aan te leggen om de koude wintermaanden door te komen. Roofvissen zoals baarzen en snoeken houden geen winterslaap. Door de sterke daling van de watertemperatuur in de winter gaat hun stofwisseling omlaag en worden ze een stuk lomer. Toch zullen ze ook tijdens deze periode jagen, al is dat dan op een laag pitje. Vandaag is er echter actie verzekerd!

Meesters in camouflage.

Foto: Peter Vaas.

Esox lucius

De meest imposante verschijning hier is die van de snoek (*Esox lucius*). Opvallend is het aantal jonge snoeken dat je in de nazomer opmerkt. Goed gecamoufleerd hangen ze bewegingloos in het groene decor tot ze met één dodelijke jump een volgende prooi weten te verschalken. De heel jonge snoek houdt het bij zoöplankton, daarna komen er uiteraard vissen en ook amfibieën, kreeftjes en knaagdieren op het bord. Jonge watervogels, soortgenoten en zelfs eigen jongen van de snoek zijn voor hem of haar niet veilig. In hun eerste seizoen kunnen snoeken al tot 30 cm groot worden. Volgroeide vrouwelijke snoeken meten tot wel 140 cm, mannelijke snoeken worden (slechts) 85 cm lang. Volwassen snoeken deinken er niet voor terug om soortgenoten tot 70 cm groot op te eten.

Een snoek herken je aan zijn langwerpig,

torpedo-achtig lichaam met kleine vinnen en een kenmerkende snavelachtige bek. De onderkaak is duidelijk langer dan de bovenkaak en steekt uit. De kleur van de snoek is groenbruin tot grijsbruin met goudkleurige stippen, vlekken of strepen op de flanken. Hierdoor is hij bijna onzichtbaar. Ondanks een goede camouflage tellen we er een dertigtal, gaande van klein tot een serieuze joekel. Opzij iedereen!

Het ondiepere gedeelte rond de centrale sleuf is grotendeels begroeid met planten, waarvan een groot deel zuurstofplanten zijn. Die zijn onmisbaar voor een goede waterkwaliteit en een heldere plas.

zuurstofplanten

Zuurstofplanten hebben zoals alle planten de eigenschap zuurstof te produceren door fotosynthese. Hierbij wordt koolstofdioxide omgezet in glucose en zuurstof. Omdat deze planten zich onder water bevinden, blijft de zuurstof ook in het water aanwezig. Zuurstofplanten nemen daarnaast allerlei voedingsstoffen, zoals nitraten en mineralen op uit het water. Algen hebben net deze stoffen nodig. Wanneer er zich voldoende zuurstofplanten kunnen ontwikkelen, blijft er dus geen voedsel meer over voor de algen en krijgen we helder, algenvrij water. Sommige zuurstofplanten produceren bijkomend ook een stof die algengroei afremt. Dit proces wordt allelopatie genoemd.

determinatie

Tijdens onze duik gaan we niet in de put; op de rand gaan we oostwaarts. Bijna heel de bodem van de plas is overwoekerd met zuurstofplanten. Her en der laat ik enkele plantjes in mijn netje verdwijnen om ze thuis te kunnen determineren. Al het groen rondom

Thuisgekomen kan het determineren beginnen.

Foto: Jan Dieu.

Grof hoornblad, 1- tot 2-voudig gaffelvormig gesplitst blad.

Foto: Jan Dieu.

Foto: Harry Klerks.

ons gewoon gras noemen zou immers niet van het nodige respect getuigen: dankzij de enorme zuurstofproductie en de afwezigheid van algen hebben wij hier vandaag meters zicht. We kruisen een waaier van zuurstofplanten, maar ondanks het raadplegen van wikipedia en andere bronnen is determineren toch niet zo eenvoudig. Op het internet zijn de meeste afbeeldingen niet echt duidelijk of wordt zelfs het verkeerde geslacht getoond. Na lang bestuderen en vergelijken besluit ik dat brede waterpest, grof hoornblad en glanzend fonteinkruid de meest voorkomende zuurstofplanten in de Put zijn. De beschrijvingen kloppen alvast, alleen zijn de planten die in Ekeren groeien soms wat groter dan wat je op het

Brede waterpest, meestal vormen zich kransen van drie krullende blaadjes.

Foto: Jan Dieu.

Glanzend fonteinkruid, 9 tot 15 hoofdnerfen en een sterk gegolfde bladrand.

Foto: Jan Dieu.

Fonteinkruid.

internet kan terugvinden. Ekeren is dan ook geen tuinvijvertje van enkele vierkante meter. Glanzend fonteinkruid is het meest tot de verbeelding sprekend. Het vormt echte muren die wel op kelpwouden lijken, misschien niet even hoog en uitgestrekt, maar het licht van onze duiklampen maakt deze onderwaterwereld toch tot een betoverend schouwspel. Bovendien zijn deze zuurstofplanten de perfecte schuilplaats voor de grote rovers en hun kleinere prooien. Duik er net boven of er net naast, erdoor lukt je enkel met 4x4 vinnen aan!

Met wat geluk kom je hier vandaag naast baars en snoek ook wel karper, rivierkreeft, paling en zeelt tegen.

Geniet van elke meter! Je zal versteld staan van waar al dat leven plots vandaan komt. En er is nog goed nieuws: aan de overzijde van de centrale sleuf ligt er een al even mooie onderwaterwereld op je te wachten! Je begrijpt toch dat je de Put in sommige periodes niet voor je alleen zal hebben? ■

JAN DIEU

Opgelet! Om te duiken in de Put van Ekeren moet je in het bezit zijn van een geldige vergunning. Op www.avos.be kan je daar meer info over vinden.